

บทที่ 3

ผลการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือน ในครั้งนี้เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออม ลักษณะหรือรูปแบบการออม และเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการออมของกลุ่มครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการออกแบบสอบถาม จำนวน 300 ชุด โดยแยกออกเป็นกลุ่มครัวเรือนในเขตการปกครองทั้งหมด 4 แขวง

ผลการศึกษานี้ ได้แบ่งการนำเสนอออกเป็นลำดับ ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มครัวเรือนตัวอย่าง ประกอบด้วยลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส และระดับการศึกษา รายได้ รายจ่าย เป็นต้น
- ตอนที่ 2 รูปแบบการออมของครัวเรือน
- ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือน
- ตอนที่ 4 แนวโน้มการออมของครัวเรือน

3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มครัวเรือนตัวอย่าง

ในการศึกษากลุ่มครัวเรือนตัวอย่างในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหัวหน้าครัวเรือน อันประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษา รายได้ รายจ่าย การมีหนี้สิน

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มครัวเรือน

รายการ	จำนวน (n = 281)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	159	56.6
- หญิง	122	43.4
สถานภาพสมรส		
- โสด	68	24.2
- แต่งงาน	181	64.4
- หย่าร้าง	32	11.4
ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	28	10.0
- มัธยมศึกษาตอนต้น	31	11.0
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	56	15.9
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	61	21.7
- ปริญญาตรี	90	32.0
- ปริญญาโท	15	5.4
ที่มาของรายได้ หรืออาชีพหลัก		
- ค่าจ้างแรงงาน	36	12.81
- เงินเดือน	230	81.9
- ธุรกิจส่วนตัว	13	4.63
- เกษตรกรรม	2	0.7

รายการ	จำนวน (n = 281)	ร้อยละ
การให้กู้ยืม		
- ไม่มีการให้บุคคลอื่นกู้	225	80.07
- ให้บุคคลอื่นกู้	56	19.93
ลักษณะการให้กู้ยืม		
- ไม่มีหลักประกัน	18	32.14
- มีบุคคลค้ำประกัน	17	30.36
- มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน	21	37.50
ลักษณะการชำระหนี้คืน		
- เงินสด	52	92.86
- โฉนดที่ดิน	2	3.57
- ทรัพย์สินอื่น ๆ	2	3.57
ลักษณะการมีหนี้ของครัวเรือน		
มีหนี้	211	76.70
ไม่มีหนี้	64	23.30
● ไม่ระบุ 6 ราย		
วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม		
- ใช้ในการบริโภค	129	25.90
- ซื้อสังหาริมทรัพย์	91	18.28
- ซื้อสังหาริมทรัพย์	55	11.05
- ใช้ในการรักษาพยาบาล	80	16.06
- นำไปลงทุนในธุรกิจ	53	10.64
- ใช้ในการศึกษาของบุตร ธิดา	76	15.26
- อื่น ๆ	14	2.81

รายการ	จำนวน (n = 281)	ร้อยละ
การแก้ปัญหาหากมีรายจ่ายไม่คาดคิดเกิดขึ้น		
- นำเงินออมออกมาใช้	196	69.8
- กู้ยืมจากสถาบันการเงิน	66	23.5
- กู้ยืมจากแหล่งอื่น ๆ เป็นญาติ พี่น้อง เพื่อน	145	51.6
- ขาย หรือจำหน่ายทรัพย์สิน	92	32.7
- อื่นๆ ได้แก่ หารายได้พิเศษในทางสุจริต	4	1.4

ตารางที่ 1. พบว่า หัวหน้ากลุ่มครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 159 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 56.6 เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 43.6 อายุของหัวหน้าครัวเรือนมีอายุตั้งแต่ 25 ปี จนถึง 67 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 39.62 ปี และ ร้อยละ 8.82 สถานภาพของกลุ่มครัวเรือนส่วนใหญ่จะเป็นครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรส และคิดเป็นร้อยละ 64.4 ที่เหลือเป็นโสดและหย่าร้าง ร้อยละ 11.40 สำหรับการศึกษาศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ของกลุ่มตัวอย่างนั้น ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.0

จากการศึกษาพฤติกรรมการออมของกลุ่มครัวเรือนในเขตเทศบาลเชียงใหม่ครั้งนี้ ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 39.62 ปี และมีสถานภาพสมรสแล้ว การศึกษาศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ของครัวเรือนยังเป็นครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชาย ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อการออมและการใช้จ่ายในครัวเรือนอยู่

การให้กู้ยืมของครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.07 ไม่มีการให้บุคคลอื่นกู้ยืม ทั้งนี้ อาจเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจอยู่ในภาวะถดถอย ทำให้กลุ่มครัวเรือนไม่มั่นใจในการที่จะได้รับการชำระคืน มีเพียงร้อยละ 19.93 เท่านั้นที่ให้บุคคลอื่นกู้ยืม

จากข้อมูลเบื้องต้นพบว่า กลุ่มของครัวเรือนที่ให้บุคคลอื่นกู้ยืมนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 7.50 ให้กู้ยืมแบบมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน รองลงมาไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ร้อยละ 32.14 และมีบุคคลค้ำประกันตามลำดับ ส่วนการได้ชำระคืนนั้น ร้อยละ 92.82 จะได้รับคืนในรูปของเงินสด และร้อยละ 3.57 ได้ชำระคืนในรูปของโฉนคที่ดิน และทรัพย์สินในรูปอื่น ๆ

ลักษณะการมีหนี้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.70 จะมีหนี้และร้อยละ 23.30 ไม่มีหนี้ เหตุผลหนึ่งที่ครัวเรือนส่วนใหญ่มีหนี้เนื่องจาก เป็นช่วงที่เริ่มสร้างความมั่นคงให้กับสมาชิกในครอบครัว และมีภาระที่ต้องดูแลสมาชิกในครอบครัวในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา การรักษาพยาบาล เป็นต้น

การมีหนี้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 25.90 กู้ยืมเพื่อใช้ในการบริโภคในครัวเรือน รองลงมาร้อยละ 18.28 กู้ยืมเพื่อซื้อสังหาริมทรัพย์ เพื่อใช้ในการรักษาพยาบาล และซื้อสังหาริมทรัพย์ ตามลำดับ

ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนให้ความสำคัญในการใช้จ่าย และบริโภคค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการบริโภคของ เคนส์ และมีการกู้ยืมเพื่อซื้อสังหาริมทรัพย์เช่น รถยนต์ เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นทัศนคติของครัวเรือนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมุ่งเน้นความสะดวกสบาย และความมั่นคงในชีวิตเพิ่มขึ้น

ในกรณีที่มีรายจ่ายเกิดขึ้นโดยมิได้คาดคิดนั้น กลุ่มครัวเรือนส่วนใหญ่จะแก้ปัญหาโดยการนำเอาเงินฝากออกมาใช้จ่ายเพื่อแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 69.80 รองลงมาจะทำการกู้ยืมจากแหล่งอื่นๆ เช่น ญาติ พี่น้อง เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 51.60 และมีการขายหรือจำนำทรัพย์สิน ร้อยละ 32.70 และทำการกู้ยืมจากสถาบันการเงินคิดเป็นร้อยละ 23.50

จากการศึกษาพบว่า การแก้ปัญหาหากคิดเป็นรายจ่ายที่ไม่ได้คาดคิดของกลุ่มครัวเรือนนั้น จะเห็นว่า การแก้ปัญหานั้นส่วนมากครัวเรือนจะนำเอาหลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงสุดออกมาใช้ เช่น นำเงินฝากออกมาใช้ การกู้ยืมเงินจากญาติพี่น้อง หรือว่าการขายหรือจำนำทรัพย์สินเพื่อแก้ปัญหาได้รวดเร็วที่สุด ส่วนการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินนั้น เนื่องจากการกู้ยืมดังกล่าวมีขั้นตอนและระเบียบวิธีปฏิบัติที่ยุ่งยากและใช้เวลาค่อนข้างนาน ทำให้กลุ่มครัวเรือนไม่นิยมมากนัก

ตารางที่ 2 ข้อมูลรายได้ รายจ่าย จำนวนผู้พึ่งพิง และทรัพย์สินสุทธิ

รายการ	\bar{X}	สูงสุด	ต่ำสุด
อายุ	39.62	67	25
จำนวนคนในครอบครัวที่มีรายได้ (คน)	2.08	6	1

รายการ	\bar{X}	สูงสุด	ต่ำสุด
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน (บาท)	28,979.64	400,000	3,500
จำนวนผู้พึ่งพิง (คน)	2.15	12	1
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน (บาท)	10,888.86	80,000	1
บ้าน และที่ดินที่อาศัยอยู่ (ตรว.)	181.83	3,000	14
ดินอื่น ๆ (ไร่)	9.92	17,000,000	100,000
รถยนต์ (คัน)	1.25	5	1
ราคาประเมิน (บาท)	461,184.71		
ทองคำ (บาท)	26,364.90	200,000	2,000
รถจักรยานยนต์ (บาท)	32,738.08	90,000	2,000
การชำระหนี้ โดยเฉลี่ยต่อเดือน(บาท)	4,795.78	40,000	500

ตารางที่ 2 กลุ่มครัวเรือนส่วนใหญ่จะเป็นครัวเรือนที่มีผู้มีรายได้ตั้งแต่ 1 คน จนถึง 6 คน โดยมีผู้มีรายได้โดยเฉลี่ยอยู่ 2.08 คน และครัวเรือนมีรายได้ขั้นต่ำ 3,500 บาท ต่อเดือน จนถึง 400,000 บาทต่อเดือน โดยมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 28,979.64 บาทต่อเดือน ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่จะมาจากเงินเดือน คิดเป็นร้อยละ 81.9 รองลงมาจะเป็นค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 12.81 ที่เหลือเป็นรายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพส่วนตัวและเกษตรกรรม

ผลจากการศึกษา รายได้ของกลุ่มครัวเรือนตัวอย่างในเขตเทศบาลพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่จะเป็นครัวเรือนขยาย โดยอยู่อาศัยร่วมกัน มีทั้งบุตรธิดา ญาติพี่น้อง ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกันทางสายโลหิต ซึ่งจะมีความผูกพันกันต่อกันค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงรายได้แล้ว กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ค่าอยู่ที่ 3,500 บาทต่อเดือนนั้นยังไม่สอดคล้องกับรายได้ขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด ซึ่งน่าจะอยู่ที่ 4,350 บาทต่อเดือน (145 บาท/วัน) สืบเนื่องจากเป็นค่าจ้างที่เป็นรายวัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความขยันของครัวเรือน

กลุ่มครัวเรือนยังเป็นกลุ่มครัวเรือนขยาย ซึ่งมีจำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน ตั้งแต่ 1 คน ถึง 12 คน โดยเฉลี่ยแล้ว 2.15 คน ต่อครัวเรือน และมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนตั้งแต่ 1,000 บาท จนถึง 80,000 บาท มีค่าเฉลี่ยในการใช้จ่ายของครัวเรือน 10,888.86 บาทต่อเดือน

กลุ่มครัวเรือนที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีทรัพย์สินที่ครอบครองอยู่เป็นของตนเองครัวเรือนส่วนใหญ่มีบ้านและที่ดิน เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยตั้งแต่ 14 ตารางวา จนถึง 3,000 ตารางวา (7.5 ไร่) โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 181.83 ตารางวา มีที่ดินที่ไม่รวมที่อยู่อาศัยไว้ครอบครองเฉลี่ย 9.92 ไร่ มีราคาประเมินโดยเฉลี่ย 1,874,508.77 บาท มีรถยนต์เฉลี่ย 1.25 คัน คิดเป็นมูลค่า 461,184.71 บาท มีทองคำและเครื่องประดับไว้ครอบครองโดยเฉลี่ย 32,788.08 บาท มีรถจักรยานยนต์และรถจักรยานไว้ครอบครองมีมูลค่าเฉลี่ย 32,738.08 บาท

จากข้อมูลรายได้ รายจ่าย และทรัพย์สินของครัวเรือนจะเห็นว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนขยายมีสมาชิกครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยถึง 2.08 คน และมีรายได้เฉลี่ย 28,979.64 บาทต่อเดือน ในขณะที่ครัวเรือนมีผู้พึ่งพิงอยู่ 2.15 คน โดยเฉลี่ย และมีการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 66.4 ซึ่งคิดเป็นค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย 10,888.86 บาท ต่อเดือน ครัวเรือนส่วนใหญ่จะมีทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งไว้ครอบครอง ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวยุคก่อนจำเป็นต้องมีทรัพย์สินเพื่อเป็นหลักที่แสดงถึงความมั่นคงในชีวิต และซื้อไว้เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการทำงาน การศึกษาเล่าเรียนของบุตรธิดา และเพื่อเก็บรักษาสภาพมูลค่าของทรัพย์สิน กลุ่มครัวเรือนส่วนใหญ่ถึงแม้จะมีรายได้โดยเฉลี่ยประมาณ 28,979.64 บาทต่อเดือน ก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงรายจ่ายและทรัพย์สินที่ครอบครองแล้ว จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งหมายถึง ครัวเรือนส่วนใหญ่มีการจับจ่ายเพื่อถือครองทรัพย์สิน อย่างไรก็ตามมีครัวเรือนบางครัวเรือนที่มีรายได้ค่อนข้างต่ำแต่มีทรัพย์สินในการครอบครองค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องมาจากได้รับมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ และมีการถือครองไว้ค่อนข้างนาน ทำให้การประเมินมูลค่าของทรัพย์สินสูงขึ้นตามภาวะของเศรษฐกิจ

3.2 รูปแบบการออมของครัวเรือน

การออมของครัวเรือนจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้ประกอบการตัดสินใจออม อีกทั้งการออมของครัวเรือนนั้นจะมีรูปแบบการออมในรูปแบบที่แตกต่างกันออกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนและง่ายต่อการค้นคว้าหาข้อมูล รูปแบบของการออมจึงจัดออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ 6 รูปแบบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 รูปแบบการออมทรัพย์สิน

รูปแบบการออม	จำนวน	ร้อยละ	\bar{X} (บาท / ปี)
กรมธรรม์ประกันชีวิต จำนวนสูงสุด 500,000 บาท จำนวนต่ำสุด 1,000 บาท	119	22.41	28,192.12
เงินฝากสถาบันการเงิน จำนวนสูงสุด 3,000,000 บาท จำนวนต่ำสุด 1,000 บาท	208	39.17	14,427.88
หลักทรัพย์ พันธบัตรต่าง ๆ จำนวนสูงสุด 200,000 บาท จำนวนต่ำสุด 5,000 บาท	12	2.25	17,083.33
ฝากเช่า จำนวนสูงสุด 48,000 บาท จำนวนต่ำสุด 200 บาท	115	21.65	14,385.22
ทรัพย์สินอื่นต่าง ๆ จำนวนสูงสุด 500,000 บาท จำนวนต่ำสุด 12,000 บาท	12	2.25	85,680.00

รูปแบบการออม	จำนวน	ร้อยละ	\bar{X} (บาท/ปี)
สลากออมสิน/ธนาคารเพื่อการเกษตร จำนวนสูงสุด 96,000 บาท จำนวนต่ำสุด 300 บาท	65	12.24	11,417.78

ตารางที่ 3 เป็นการศึกษารูปแบบของการออมของกลุ่มครัวเรือน โดยแบ่งการออมออกเป็น 6 รูปแบบ จะเห็นได้ว่าการออมของครัวเรือนนั้น ยังให้ความสำคัญการออมกับสถาบันการเงินค่อนข้างสูง คิดเป็นร้อยละ 39.17 รองลงมาเป็นการออมในรูปแบบ กรมธรรม์ประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 22.41 และมีการฝากแชร์ สลากออมสิน หลักทรัพย์พันธบัตรและทรัพย์สินต่างๆ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการออมของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปีแล้วพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่จะออมในรูปแบบของทรัพย์สินต่าง ๆ โดยศึกษาถึงมูลค่าเฉลี่ย 85,680 บาทต่อปี รองลงมาจะออมทรัพย์สินในรูปแบบของกรมธรรม์ประกันชีวิต หลักทรัพย์ พันธบัตรต่าง ๆ เงินฝากสถาบันการเงิน ฝากแชร์ และสลากออมสิน/ธนาคารเพื่อการเกษตร ตามลำดับ

จากการออมของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง จะเห็นว่า การออมของครัวเรือนยังให้ความสำคัญของการออมแทบทุกชนิด แต่กลุ่มครัวเรือนยังให้ความสำคัญในการออมที่มีความคล่องตัวสูงในการเบิกจ่าย ซึ่งจะเห็นว่าการออมกับสถาบันการเงินค่อนข้างได้รับความนิยมค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องมาจากสถาบันทางการเงินในปัจจุบันมีสาขา หรือสำนักงานที่ให้ความบริการค่อนข้างมากกระจายไปอยู่ตามแหล่งต่าง ๆ ส่วนการออมในรูปแบบกรมธรรม์ประกันชีวิตนั้น ส่วนใหญ่จะออมเพื่ออนาคตเป็นการออมเพื่อความมั่นคงของชีวิต ซึ่งจะครอบคลุมถึงการรักษาพยาบาลที่อาจเกิดขึ้นโดยฉุกเฉิน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มของครัวเรือนเป็นกลุ่มที่แสวงหาความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน และมองถึงอนาคตที่เอื้ออำนวยต่อการดูแลสุขภาพของคนในครัวเรือนไปด้วย ส่วนการออมรูปแบบอื่น ๆ นั้น ส่วนใหญ่จะได้รับความนิยมเนื่องจาก ให้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ

ตารางที่ 4 เหตุผลในการออมทรัพย์

เหตุผลการออม	รูปแบบของการออม					
	กรรมกรรม ประกัน ชีวิต	เงินฝาก สถาบันการ เงิน	หลักทรัพย์ พันธบัตร	ฝาก แชร์	ทรัพย์ สิน	สลาก ออมสิน รทส.
ได้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ	25.6 (72)	27 (10)	2.5 (7)	33.5 (94)	1.4 (4)	14.2 (40)
มีความมั่นคง	26.7 (75)	60.9 (171)	1.8 (5)	3.9 (11)	1.8 (5)	14.9 (42)
ชนิดของสินทรัพย์ทางการ เงินมีสภาพคล่อง	4.3 (12)	6.8 (19)	1.4 (4)	5.3 (15)	1.8 (5)	3.9 (11)
มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ จูงใจให้ออม	16.4 (46)	14.9 (42)	0.4 (1)	12.8 (36)	0.4 (1)	11 (31)
มีการกำหนดการออมขั้นต่ำ อยู่ในขีดความสามารถที่จะ ออมได้	2.8 (8)	3.9 (11)	0.4 (1)	2.8 (8)	0.7 (2)	1.4 (4)

ตารางที่ 4 จากการศึกษาพบว่า การออมของกลุ่มครัวเรือน มีเหตุผลในการออมในหลายปัจจัย ซึ่งการออมแต่ละประเภทก็จะมีเหตุจูงใจแตกต่างกันออกไป จากการสำรวจพบว่า การออมในรูปแบบของกรรมกรรมประกันชีวิตนั้น ส่วนใหญ่จะเนื่องมาจาก มีความมั่นคงถึงแม้ว่าในสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่อยู่ในภาวะถดถอยจะสังเกตเห็นว่า สถาบันการประกันชีวิตยังไม่มีการปรับเปลี่ยนองค์กรหรือถูกให้เลิกกิจการแต่อย่างใด และเหตุผลรองลงมาที่ทำให้มีการออมในรูปแบบของกรรมกรรม คือ ได้ผลตอบแทนที่น่าพอใจไม่ว่าจะด้านความมั่นคงในชีวิต เงินสะสม เป็นต้น ทั้งนี้มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้เห็นประโยชน์ของการออมอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของการออมกับสถาบันการเงินนั้น เหตุผลที่ทำให้ครัวเรือนยังนิยมออมกับสถาบันการเงิน เนื่องจากว่ายังมีความมั่นคง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 60.90 ทั้งนี้เนื่องจากมีเงินกองทุนฟื้นฟูสถาบันการเงินและมีรัฐบาลคอยดูแลอยู่ ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและปิดกิจการก็

ตาม กลุ่มครัวเรือนยังเห็นว่า การออมทรัพย์กับสถาบันการเงินนั้นมีความมั่นคงมากที่สุด เหตุผลรองลงมาเป็นเรื่องของผลตอบแทนที่น่าพอใจ

การออมในรูปแบบหลักทรัพย์และพันธบัตรนั้น เนื่องจากการออมในประเภทนี้ยังไม่เป็นที่นิยมหรือแพร่หลายมากนักในปัจจุบัน จากการศึกษาจะพบว่า มีกลุ่มครัวเรือนให้ความสนใจในรูปแบบการออมประเภทนี้น้อยมาก เหตุผลที่กลุ่มครัวเรือนมีการออมรูปแบบนี้ เนื่องจากได้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ ทั้งนี้เนื่องจากได้รับผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยที่สูงกว่าการออมในสถาบันการเงิน สาเหตุที่การออมในรูปแบบนี้ไม่เป็นที่แพร่หลาย เนื่องจากมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย และมีการกำหนดการออมขั้นต่ำไว้ค่อนข้างสูง ทำให้ไม่เป็นที่นิยมมากนัก การออมในรูปแบบของการฝากแชร์ เหตุผลของการออมของกลุ่มครัวเรือนที่ให้ความสนใจในการออมรูปแบบนี้ ส่วนใหญ่จะให้น้ำหนักในผลตอบแทนที่น่าพอใจ ซึ่งเกิดขึ้นคิดเป็นร้อยละ 35.50 รองลงมาจะเห็นในเรื่องของการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ให้ออม คิดเป็นร้อยละ 12.8 จากการศึกษาของกลุ่มครัวเรือน ที่ให้ความสนใจในการออมประเภทนี้ เนื่องจากการออมที่มีระยะสั้น และได้รับผลตอบแทนที่น่าพอใจ ถึงแม้ว่าจะมีความเสี่ยงสูงก็ตาม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำและสถาบันการเงินมีการลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากลง ทำให้การออมกับสถาบันการเงินนั้น ได้ผลตอบแทนต่ำ จึงทำให้กลุ่มครัวเรือนสนใจการออมในรูปแบบนี้ มากขึ้น

การออมในรูปแบบทรัพย์สินต่าง ๆ นั้น กลุ่มครัวเรือนให้ความสนใจในการออมรูปแบบนี้ ส่วนใหญ่จะให้เหตุผลในเรื่องของความมั่นคงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.80 การออมประเภทนี้มี การออมค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับ การออมรูปแบบอื่น ๆ สืบเนื่องจากไม่มีความมั่นใจในระบบเศรษฐกิจที่อยู่ในภาวะถดถอย ทำให้มีความระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ค่อยนิยมการออมในรูปแบบนี้มากนัก

การออมในรูปแบบของสลากออมสิน ชกส. การออมในรูปแบบนี้ส่วนใหญ่จะให้ความสนใจในเรื่องของความมั่นคง คิดเป็นร้อยละ 14.90 และเป็นการออมที่ให้ผลตอบแทนที่น่าพอใจคิดเป็นร้อยละ 14.20

จากการศึกษารูปแบบของการออมของกลุ่มครัวเรือนในรูปแบบต่างๆ นั้น เหตุผลของการออมส่วนใหญ่จะมุ่งถึงความมั่นคงและได้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ การออมในรูปแบบเงินฝากกับสถาบันการเงินนั้น กลุ่มครัวเรือนยังให้น้ำหนักกว่าเป็นการออมที่มีความมั่นคงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.90 รองลงมาเป็นการออมรูปแบบของกรมธรรม์ประกันชีวิต ส่วนการออมที่ให้ผลตอบแทนที่น่าพอใจนั้น การออมในรูปแบบฝากแชร์ ให้ผลตอบแทนมาก รองลงมาเป็นการออม

กรมธรรม์ประกันชีวิต ดังนั้นการออมของครัวเรือนส่วนใหญ่ ยังให้ความสำคัญกับความมั่นคงเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากอยู่ในช่วงของ การวางรากฐานของชีวิตและครอบครัว เป็นการออมไว้เพื่ออนาคต และเพื่อการศึกษาของบุตรธิดา เป็นต้น

ตารางที่ 5 สาเหตุการที่ครัวเรือนไม่ได้ออมทรัพย์สินกับสถาบันการเงิน

สาเหตุ	จำนวน (n = 281)	ร้อยละ
อัตราดอกเบี้ยต่ำ	24	8.5
ไม่เข้าใจวิธีการ	5	1.8
ไม่มีสถาบันการเงินอยู่ใกล้	7	2.5
สถาบันการเงินไม่มีความมั่นคงพอ	3	1.1
ไม่มีความสะดวกในการเบิกจ่าย	16	5.7
นำเงินเก็บไว้กับตัว	29	10.3
เล่นแชร์	26	9.3
ซื้อทรัพย์สินอื่นๆ	42	14.9
ให้คนอื่นกู้ยืม	6	2.1
อื่นๆ	10	3.6

ตารางที่ 5 จากการศึกษาถึงสาเหตุที่ไม่ออมทรัพย์สินกับสถาบันการเงินของกลุ่มครัวเรือนตัวอย่างพบว่า สาเหตุที่ครัวเรือนไม่ได้ทำการออมกับสถาบันการเงินนั้น ร้อยละ 14.9 ของกลุ่มครัวเรือนตัวอย่าง ได้นำเงินส่วนเกินซื้อทรัพย์สินอื่นๆ ร้อยละ 10.3 นำเงินเก็บไว้กับตัวเอง ร้อยละ 9.3 นำเงินไปเล่นแชร์ เพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทน อย่างไรก็ตาม ดอกเบี้ยเงินฝากมีผลต่อการออมเพียงร้อยละ 8.5 เท่านั้น

จากการศึกษาพบว่า ในช่วงที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลนั้นเป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจถดถอย สถาบันการเงินไม่มีความมั่นคงพอ ทำให้ครัวเรือน นิยมที่จะนำเงินสดซื้อทรัพย์สินอื่นๆ ที่มีสภาพคล่องสูง รองลงมาจะนำเงินไป เล่นแชร์ และเก็บเงินไว้กับตัว เหตุผลที่ครัวเรือนเลือกที่จะไม่ออมเงิน แต่ได้นำไปออมโดยวิธีอื่นนั้น เห็นได้ว่าครัวเรือนเลือกที่จะนำไปออมในลักษณะที่ง่ายต่อการเปลี่ยนเป็นรูปของตัวเงินที่มีสภาพคล่องสูง ซึ่งสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือน

จากสมมติฐานการศึกษาโดยกำหนดให้การออมขึ้นอยู่กับรายได้ต่อเดือน (บาท) จำนวนผู้พึ่งพิง(คน) ทรัพย์สินสุทธิ และอายุของหัวหน้าครัวเรือน ในการศึกษาจะทำการศึกษาถึงปัจจัยดังกล่าวข้างต้นที่มีความสัมพันธ์ต่อการออม และมีนัยสำคัญต่อการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ผลการทดสอบทางเศรษฐมิติ โดยนำตัวแปรตั้งสมมติฐานไว้โดยได้ผลการทดสอบดังนี้

3.2.1 รายได้ต่อเดือน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการออมของกลุ่มครัวเรือนในเชิงบวก ซึ่งจากการทดสอบทางสถิติได้สมการพยากรณ์ดังนี้

$$\text{การออม} = 26841.17 + .883 \text{ รายได้ต่อเดือน}$$

(1.285) (4.025)

$$R^2 = .060 \quad \text{sig} = .000$$

ผลการศึกษาพบว่า รายได้ต่อเดือนของครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการออม กล่าวคือ หากครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้การออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น .883 บาท โดยมีนัยสำคัญที่ .000 มีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจอยู่ที่ .060

3.2.2 ทรัพย์สินสุทธิของกลุ่มครัวเรือนเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการออมของครัวเรือนในเชิงบวก จากการศึกษาโดยทดสอบทางสถิติได้สมการพยากรณ์ดังนี้

$$\text{การออม} = 45897.71 + .320 \text{ ทรัพย์สินสุทธิ}$$

(2.401) (3.580)

$$R^2 = .049 \quad \text{sig} = .000$$

ผลการศึกษาพบว่า ทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนหากครัวเรือนมีทรัพย์สินสุทธิเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้มีการออมเพิ่มขึ้น .320 บาท โดยมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ .000 มีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ .049

3.2.3 จำนวนผู้ฟังเพลง จากสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าจำนวนผู้ฟังเพลงมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการออม โดยครัวเรือนที่มีผู้ฟังเพลงมากจะทำให้การออมของครัวเรือนลดลง ทั้งนี้เนื่องจากจำเป็นต้องบริโภคปัจจัย 4 ร่วมกัน จากการทดสอบทางสถิติได้ผลการดังนี้

$$\text{การออม} = 66678.72 + 5234.39 \text{ จำนวนผู้ฟังเพลง}$$

(2.324) (.535)

$$R^2 = .001 \quad \text{sig} = .593$$

จากการศึกษาพบว่า จำนวนผู้ฟังเพลงไม่มีนัยสำคัญต่อการออม

3.2.4 อายุของหัวหน้าครัวเรือน เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการออม จากการทดสอบเศรษฐมิติทางสถิติได้ผลการดังนี้

$$\text{การออม} = -149795.8 + 5898.63 \text{ อายุของหัวหน้าครัวเรือน}$$

(-2.135) (3.412)

$$R^2 = 0.043 \quad \text{sig} = .001$$

จากการศึกษาพบว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์ต่อการออมของครัวเรือนในเชิงบวก ซึ่งหมายความว่าในขณะที่อายุของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้ครัวเรือนมีการออมเพิ่มขึ้น 5898.63 บาท โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ 0.043

จากการที่นำตัวแปรที่ได้ตั้งสมมุติฐานเอาไว้มาหาความสัมพันธ์ร่วม (Partial Correlation) พบว่า มีปัจจัย 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน คือ รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน และทรัพย์สินสุทธิโดยมีนัยสำคัญที่ .01

จากการศึกษาตัวแปรดังกล่าว คือ รายได้ต่อเดือน ทรัพย์สินสุทธิ จำนวนผู้ฟังเพลง และอายุของหัวหน้าครัวเรือน โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) ได้ผลการพยากรณ์ดังนี้

$$\text{การออม} = -204175.2 + .223 \text{ รายได้ต่อเดือน} + .226 \text{ อายุของหัวหน้าครัวเรือน}$$

$$(-2.834) \quad (3.486) \quad (3.537)$$

$$R^2 = .106 \quad \text{sig} = .001$$

ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีรายได้ต่อเดือน ซึ่งหากครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น 1 บาท ครัวเรือนจะทำการออม .223 บาท และในขณะเดียวกันหากครัวเรือนมีอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้ครัวเรือนออมทรัพย์สินเพิ่มขึ้น .226 บาท โดยทั้ง 2 ตัวแปรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ .106

3.4 แนวโน้มการออมของครัวเรือนในอนาคต

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจอยู่ในภาวะถดถอย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะมีผลกระทบต่อรายได้ของกลุ่มครัวเรือน ดังนั้นในการศึกษาถึงพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในครั้งนี้ จึงได้ศึกษาถึงแนวโน้มการออมของครัวเรือนว่า จะมีทิศทางใด และปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการออม และการไม่ออมของกลุ่มครัวเรือนที่จะมีขึ้นในอนาคต

ตารางที่ 6 การออมของครัวเรือนในอนาคต

แนวโน้มการออมของครัวเรือน	จำนวน (n = 281)	ร้อยละ
คาดว่าจะไม่ยอม	14	4.98
คาดว่าจะยอม	267	95.02

ตารางที่ 6 พบว่า ครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างยังให้ความสำคัญกับการออมทรัพย์สินในอนาคตโดยที่ร้อยละ 95.02 คาดว่าจะยอมออมทรัพย์สิน และร้อยละ 4.98 คาดว่าจะไม่ออมทรัพย์สินในอนาคต

ตารางที่ 7 เหตุผลที่คาดว่าจะมีการออมทรัพย์ในอนาคต

แนวโน้มนการออมของครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
- ได้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ	93	34.83
- มีความมั่นคง	110	41.20
- ชนิดทรัพย์สินทางการเงินมีสภาพคล่อง	31	11.61
- มีการโฆษณาจูงใจให้ออม	25	9.36
- อื่นๆ ได้แก่ เก็บไว้ใช้ยามฉุกเฉิน, เพื่อความมั่นคง, เพื่อความปลอดภัย	8	3.00

ตารางที่ 7 พบว่า การออมของครัวเรือนส่วนใหญ่ที่คาดว่าจะออมนั้น มีมูลเหตุจูงใจให้เกิดการออม ร้อยละ 41.20 มาจากความมั่นคงของสถาบันการเงินที่ครัวเรือนตัดสินใจออมทรัพย์ ร้อยละ 34.83 คาดว่าจะออม ถ้าหากการออมให้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ

จากการศึกษาพบว่า ความมั่นคงของสถาบันการเงินมีผลต่อการออมของครัวเรือนค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนส่วนใหญ่จะมองถึงความมั่นคงมาเป็นอันดับแรก ในการดำรงชีวิตซึ่งครัวเรือนมีภาระที่ต้องรับผิดชอบในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความเป็นอยู่ของสมาชิกในครัวเรือน การศึกษาของบุตรธิดา เป็นต้น รองลงมา จะให้ความสำคัญต่อผลตอบแทนในการออมทรัพย์

ตารางที่ 8 เหตุผลการไม่ออมทรัพย์ในอนาคต

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
- ผลตอบแทนไม่น่าพอใจ	4	28.57
- ไม่เชื่อมั่นในความมั่นคงของสถาบันการเงิน	2	14.29
- ไม่มีสภาพคล่องพอ เช่น การฝาก-ถอนไม่สะดวก	3	21.43
- ไม่รู้ว่าจะออมรูปแบบใด เนื่องจากไม่ทราบถึงข้อกำหนดและวิธีการ	5	35.71

ตารางที่ 8 พบว่า ครัวเรือนที่คาดว่าจะไม่ออมทรัพย์สินในอนาคตนั้น ร้อยละ 35.71 ไม่รู้ว่าจะออมในรูปแบบใด เนื่องจากไม่ทราบถึงข้อกำหนดของการออมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การออมในรูปแบบพันธบัตรขั้นต่ำ 5,000 บาท หรือ การฝากกับธนาคารออมสินขั้นต่ำ 100 - 200 บาท เป็นต้น ร้อยละ 28.57 เห็นว่าผลตอบแทนไม่น่าพอใจ ไม่มีสภาพคล่องพอ และไม่เชื่อมั่นในความมั่นคงของสถาบันการเงิน ตามลำดับ

จากการศึกษาครัวเรือนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงข้อกำหนดของการออมในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ไม่ทราบว่า การออมในรูปแบบใดที่จะมีผลที่ดีต่อตนเองและเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้อาจจะไม่มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงครัวเรือนมากนัก